

УКРАЇНА

**ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНА АДМІНІСТРАЦІЯ МІСТА ВОЛНОВАХА
ВОЛНОВАСЬКОГО РАЙОНУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я

**КЕРІВНИКА ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
МІСТА ВОЛНОВАХА**

11.06.2020 № 235

**Про затвердження Правил
приймання стічних вод до систем
централізованого водовідведення
міста Волноваха**

З метою забезпечення належної роботи систем централізованого водовідведення та охорони навколишнього природного середовища від забруднення скидами стічних вод, відповідно до статті 13 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Водного кодексу України, наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 № 316 «Про затвердження Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення та порядку визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до системи централізованого водовідведення», з урахуванням листа Волноваського ВУВКГ КП «Компанія «Вода Донбасу» від 16.05.2019р № 11/803, керуючись пунктом 2,8 частини 3 статті 6 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації»:

1. Затвердити Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення міста Волноваха, додаються.

2. Розпорядження набуває чинності з дня його оприлюднення.

3. Визнати таким, що втратило чинність рішення виконавчого комітету Волноваської міської ради від 04.06.2014 № 81 «Про затвердження «Правил приймання стічних вод споживачів у комунальну та відомчі системи каналізації м. Волноваха».

4. Координацію з виконання розпорядження покласти на начальника відділу з питань ЖКГ Кобзаря Д.П., контроль – на заступника керівника з організаційних та соціальних питань Капрана І.М.

**Керівник
військово-цивільної адміністрації**

І.В.Лубінець

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядженням ВПА м. Волноваха

17.09.2020 2020 № 235

Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення міста Волноваха

м. Волноваха – 2020 рік

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Засади безперебійного функціонування систем централізованого водовідведення під час приймання до них стічних вод споживачів	6
3. Загальні вимоги до складу та властивостей стічних вод, які скидаються до систем централізованого водовідведення	8
4. Визначення ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів	10
5. Заходи впливу у разі порушення вимог щодо скиду стічних вод до систем централізованого водовідведення	13
6. Порядок контролю за скидом стічних вод до систем централізованого водовідведення	14
7. Порядок визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення	17
Додаток 1 – Перелік виробничих процесів, під час здійснення яких споживач повинен мати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод перед їх скиданням до системи централізованого водовідведення та очищення стічних вод	20
Додаток 2 – Перелік забруднюючих речовин, що заборонені до скидання до системи централізованого водовідведення	21
Додаток 3 – Вимоги до складу та властивостей стічних вод споживачів, що приймаються до систем централізованого водовідведення міста Волноваха	23
Додаток 3.1 – Розрахунок допустимих концентрацій забруднюючих речовин у стічних водах що приймаються до систем централізованого водовідведення міста Волноваха на Волноваські КОС	26
Додаток 4 – Перелік показників і періодичність надання інформації споживачами, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення міста Волноваха ..	30
Характерні показники забруднень стічних вод за галузями промисловості	31
Додаток 5 – Методика відбору проб стічних вод споживачів, що приймаються до систем централізованого водовідведення	32
Додаток 1 до Методики відбору проб – Інформація щодо об'ємів, строків та умов зберігання, способів консервування проб стічних вод	41
Додаток 2 до Методики відбору проб – Протокол результатів досліджень стічної води	42
Додаток 3 до Методики відбору проб – Акт відбору проб стічних вод споживача	43

1. Загальні положення

1.1. Ці «Правила приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення міста Волноваха» (далі – Правила) розроблені відповідно до:

- Закону України «Про житлово-комунальні послуги»;
- Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність»;
- Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»;
- Закону України «Про відходи»;
- «Водного кодексу України»;
- Податкового кодексу України;
- Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 року № 465;
- Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 10.03.2016 року № 302, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 19.04.2016 року № 593/28723;
- Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року № 316, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 року за № 56/31508;
- Порядку визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року № 316, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 року за № 56/31509;
- Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 року № 190, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 року за № 936/15627;
- Правил технічної експлуатації систем водопостачання та водовідведення населених пунктів України, затверджених наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству від 05.07.1995 року № 30, зареєстровані у Міністерстві юстиції України 21.07.1995 року за № 231/767;
- Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 року № 116, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 22.12.1994 року за № 313/523;
- Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 20.07.2009 року № 389, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 14.08.2009 року за № 767/16783;
- Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 06.02.2017 року № 45, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.02.2017 року за № 235/30103;

– Державних будівельних норм (ДБН) В.2.5-75:2013 «Каналізація зовнішні мережі та споруди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.04.2013 року № 134 та від 28.08.2013 року № 410;

– «Гігієнічних вимог до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 року № 400, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 01.07.2010 року за № 452/17747;

– ДСТУ 3013 - 95. Правила контролю за відведенням дощових і снігових стічних вод – з територій міст і промислових підприємств;

– ДСТУ-Н-Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія».

1.2. Ці Правила розроблено з метою:

– захисту здоров'я персоналу систем збирання, відведення стічних вод та очисних споруд;

– запобігання псуванню обладнання систем водовідведення, очисних і суміжних з ними підприємств;

– гарантування безперебійної в межах регламентних норм роботи споруд очищення стічних вод та обробки осадів;

– гарантування, що скиди стічних вод з очисних споруд не спричинять згубного впливу на навколишнє середовище;

– гарантування, що осад може бути утилізований у безпечний і прийнятний для навколишнього середовища спосіб.

1.3. Ці Правила поширюються на суб'єктів господарювання, які надають послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) (далі – виробники), на юридичних осіб незалежно від форм власності та відомчої належності, фізичних осіб-підприємців, фізичних осіб, які проводять незалежну професійну діяльність і взяті на облік як самозайняті особи у контролюючих органах згідно з Податковим кодексом України, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення або безпосередньо у каналізаційні очисні споруди (далі – споживачі).

1.4. Терміни, використані у цих Правилах, вживаються в таких значеннях:

– арбітражна проба – частина контрольної проби, аналіз якої здійснюється за рахунок споживача за його незгоди з результатами аналізу контрольної проби, яку провів виробник;

– виробник – суб'єкт господарювання, який надає послуги з централізованого водовідведення (відведення та/або очищення стічних вод) – Волноваське виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства (Волноваське ВУВКГ) КП «Компанія «Вода Донбасу»;

– вимоги до скиду стічних вод – вимоги щодо режиму, кількісного та якісного складу стічних вод, які споживач скидає до системи централізованого водовідведення населеного пункту, склад і зміст, порядок надання яких визначено Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житло-комунального господарства України № 316 від 01.12.2017 року (далі – загальнодержавні Правила), та цими Правилами;

– головний каналізаційний колектор – трубопровід, до якого надходять стічні води від збірних колекторів і районних насосних станцій;

– договір – договір про надання послуг з питного водопостачання та/або водовідведення;

- ДК – допустима концентрація забруднюючої речовини, г/м³;
- дощова каналізація – комплекс інженерних споруд та обладнання, призначених для приймання та відведення дощових (снігових) і поливоточивих стічних вод з території підприємств;
- залповий скид до системи централізованого водовідведення – скид стічних вод з концентраціями забруднюючих речовин, що перевищують більш як у 20 разів допустимі величини показників, визначені в цих Правилах та/або з перевищенням обсягів стічних вод, визначених для конкретного споживача;
- зливна станція (пункт) – спеціальне обладнання (стаціонарне чи пересувне) для прийому стічних вод, що вивозяться асенізаційним транспортом, до системи централізованого водовідведення стічних вод;
- збірний колектор – трубопровід для приймання стічних вод з окремих каналізаційних випусків та транспортування їх у головний каналізаційний колектор;
- каналізаційний випуск споживача – трубопровід для відведення стічних вод від будинків, споруд, приміщень та з території споживача в каналізаційну мережу;
- каналізаційний колектор – трубопровід зовнішньої каналізаційної мережі для збирання й відведення стічних вод;
- каналізаційна мережа – система трубопроводів, каналів та/або лотків і споруд на них для збирання й відведення стічних вод;
- каналізаційні очисні споруди (КОС) – комплекс споруд для очищення стічних вод перед їх скиданням до водних об'єктів;
- контрольний колодязь – колодязь на каналізаційному випуску споживача безпосередньо перед приєднанням до каналізаційного колектора виробника або в іншому місці за погодженням із виробником з вільним доступом виробника до такого колодязя;
- контрольна проба – проба стічних вод споживача (субспоживача), відібрана виробником з контрольного колодязя з метою визначення складу стічних вод, що відводяться до системи централізованого водовідведення виробника;
- локальна каналізаційна мережа – система трубопроводів, каналів та/або лотків і споруд на них для збирання й відведення стічних вод з території споживача;
- локальні очисні споруди – споруди або пристрої для очищення стічних вод окремого споживача відповідно до вимог цих Правил та/або загальнодержавних Правил;
- об'єкт споживача – окремо розташована територія споживача з відокремленими системами водопостачання і водовідведення;
- субспоживач – суб'єкт господарювання, що скидає стічні води до системи централізованого водовідведення через мережі споживача за погодженням зі споживачем і виробником на підставі договору зі споживачем та виробником;
- стічна вода – вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок атмосферних опадів;
- стічна вода технологічного походження – стічна вода, що утворилася в процесі виготовлення продукції та/або надання послуг.

Інші терміни, що використовуються у цих Правилах, вживаються у значеннях, наведених у Водному кодексі України, Законі України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» та «Правилах користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України», затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27 червня 2008 року № 190, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2008 року за № 936/15627 (далі – Правила користування).

1.5. Ці Правила розроблені на підставі загальнодержавних Правил та Порядку визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року № 316 (далі - Порядок). В цих Правилах установлюються ДК для кожної забруднюючої речовини, що можуть скидати до системи централізованого водовідведення споживачі міста Волноваха.

1.6. Ці Правила затверджуються органами місцевого самоврядування, військово-цивільними адміністраціями на час її дії, та є обов'язковими для виробника та споживачів міста Волноваха.

1.7. Виробник встановлює кожному конкретному споживачу вимоги до скиду стічних вод до системи централізованого водовідведення на підставі вимог цих Правил.

1.8. Виробник укладає зі споживачем договір за умови, що каналізаційна мережа та КОС мають резерв пропускнуєї спроможності. Виробник приймає стічні води споживача до системи централізованого водовідведення за умови, що показники якості стічних вод споживача відповідають вимогам цих Правил та умовам укладеного з виробником договору.

1.9. Кожен споживач скидає стічні води до системи централізованого водовідведення міста Волноваха через окремий випуск з обов'язковим улаштуванням контрольного колодязя, розташованого у місці, погодженому з виробником (як правило на межі балансової належності мереж водовідведення).

Об'єднання випусків стічних вод від кількох споживачів може здійснюватися тільки після контрольного колодязя на каналізаційному випуску кожного споживача.

Скидання стічних вод субспоживачем із використанням каналізаційної мережі споживача не є об'єднанням випусків стічних вод кількох споживачів.

1.10. Приймання до системи централізованого водовідведення стічних вод, які вивозяться асенізаційним транспортом від споживачів, здійснюється через місця скиду, які визначаються у договорі з виробником.

1.11. Приєднання споживачів до систем централізованого водовідведення здійснюється згідно з вимогами пунктів 4.1-4.6 розділу IV Правил користування.

1.12. Приймання стічних вод споживачів до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди здійснюється виключно на підставі укладеного договору.

1.13. Каналізаційні випуски стічних вод до міської мережі водовідведення повинні бути обладнані запломбованими запірними пристроями. У разі їх відсутності споживач в узгодженні з виробником строки зобов'язаний виконати роботи з обладнання випусків пристроями, що дозволяють припинити приймання стічних вод у міську мережу водовідведення та здійснювати відбір проб.

2. Засади безперебійного функціонування систем централізованого водовідведення під час приймання до них стічних вод споживачів

2.1. Виробник повинен:

2.1.1. Забезпечувати приймання, відведення і очищення стічних вод у межах розрахункових проектних показників системи централізованого водовідведення та КОС із

дотриманням вимог Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 року № 465.

2.1.2. Здійснювати обстеження локальних очисних споруд і каналізаційної мережі споживачів, вимагати від споживачів надання інформації та документів щодо зазначених мереж і споруд, які перебувають на балансі споживачів, їх технічного стану, в тому числі документів, що підтверджують проведення відновлення пропускної здатності трубопроводів та колекторів, хімічних реагентів, що використовуються споживачами та спричиняють забруднення у стічних водах (сертифікати, переліки, проекти), вивозу та утилізації осадів стічних вод, вжиття заходів з метою дотримання якості та режиму скидання стічних вод згідно з вимогами цих Правил, та інших відомостей та документації, яка не носить дозвільного характеру та стосується скидання стічних вод на об'єктах споживачів.

2.1.3. Контролювати якість, кількість і режим скидання стічних вод споживачів.

2.1.4. Вибірково контролювати ефективність роботи локальних очисних споруд та вимагати їх налагодження або реконструкції для дотримання вимог цих Правил.

2.1.5. Здійснювати раптовий (у будь яку годину доби), не погоджений зі споживачами заздалегідь, відбір контрольних проб. Механізм контролю, порядок відбору проб встановлено Додатком 5 до цих Правил.

2.1.6. Відключати споживачів від системи водовідведення негайно після усного попередження у разі загрози виходу з ладу систем централізованого водовідведення, порушення технологічного режиму роботи КОС та у разі самовільного приєднання споживачем до систем централізованого водовідведення та/або самовільного скидання стічних вод до систем централізованого водовідведення виробника. При цьому за збитки таких споживачів виробник відповідальності не несе. Підключення до систем водовідведення здійснюється після усунення обставин, що спричинили відключення.

2.1.7. У разі виявлення порушень споживачем умов скидання стічних вод, вимог цих Правил та умов укладеного з виробником договору, вимагати їх усунення в установлені виробником строки та вживати заходів впливу, передбачених договором та цими Правилами.

2.1.8. У разі невиконання споживачем вимог до улаштування каналізаційної мережі, локальних очисних споруд, обмежень або заходів щодо нормалізації якості та режиму скиду стічних вод, а також невчасної оплати ними послуг каналізації, при умові відсутності спору щодо суми нарахованої заборгованості, виробник має право обмежити об'єм або заборонити скид стічних вод, а у випадку невиконання цієї заборони при загрозі виходу з ладу мереж та споруд – відключити споживача від каналізаційної мережі, а також розірвати договір на приймання стічних вод у каналізацію.

2.1.9. Вимагати від споживачів, об'єкти яких розташовані в житлових будинках та мають стічні води технологічного або не побутового походження, забезпечення водовідведення стічних вод об'єкта окремо облаштованим каналізаційним випуском з облаштуванням контрольного колодезя.

2.2 Споживачі повинні:

2.2.1. Дотримуватися вимог до скиду стічних вод та установлених кількісних та якісних показників стічних вод на каналізаційних випусках споживачів, вимагати від субспоживачів виконання положень цих Правил.

2.2.2. Здійснювати систематичний контроль за кількістю та якістю стічних вод, які скидаються ними до систем централізованого водовідведення, згідно з графіком відбору проб, погодженим із виробником, надавати виробнику інформацію про обсяги та якісний склад стічних вод, які скидають до систем централізованого водовідведення.

2.2.3. Виконувати на вимогу виробника до визначеного ним строку попереднє очищення забруднених стічних вод на локальних очисних спорудах з обов'язковою утилізацією або вивезенням утворених при цьому осадів, якщо стічні води споживачів не відповідають вимогам цих Правил та умовам укладеного з виробником договору.

2.2.4. У разі зміни у своєму водовідведенні (передача будівель та каналізаційних мереж іншим власникам/користувачам, зміна технологічних процесів або зміна на 30% і більше попередніх обсягів водовідведення, виконання будівельних робіт на території об'єкта (у разі якщо воно впливає чи може вплинути на виконання споживачем вимог до скиду, виданих виробником), приєднання субспоживача тощо) повідомляти виробника у семиденний строк про виникнення таких змін, в установленому порядку отримувати у виробника технічні умови на водопостачання і водовідведення об'єкта та вносити відповідні зміни до договору.

2.2.5. Укладати новий договір з виробником у разі зміни власника об'єкта.

2.2.6. Надавати працівникам виробника необхідну інформацію щодо своєї системи водовідведення та вільний доступ до неї, а також допомогу під час відбору проб стічних вод споживачів, вивчення режиму їх скиду, обстеження системи водовідведення та локальних очисних споруд.

2.2.7. Визначати не менше двох представників, уповноважених представляти споживача під час відбору проб стічних вод та підписувати необхідні документи (акти відбору проб та ін.), про що у триденний строк повідомляють виробника у письмовій формі та забезпечують присутність уповноваженого представника безпосередньо під час відбору проб стічних вод виробником.

2.2.8. Брати участь у ліквідації аварій і заміні аварійних каналізаційних мереж власними силами та засобами, а також у відшкодуванні капітальних витрат на відновлення системи централізованого водовідведення виробника у разі погіршення її технічного стану та аварійних руйнувань з вини споживача.

2.2.9. Перевіряти розрахунки ДК забруднюючих речовин стічних вод, які скидаються ними до систем централізованого водовідведення, виконані виробником, у разі незгоди звертатися щодо їх перегляду.

3. Загальні вимоги до складу та властивостей стічних вод, які скидаються до систем централізованого водовідведення

3.1. До систем централізованого водовідведення міста Волноваха приймаються стічні води споживачів, які не призводять до порушення роботи каналізаційних мереж та очисних споруд, безпеки їх експлуатації та можуть бути очищені на КОС виробників відповідно до вимог Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 року № 465.

3.2. Стічні води, що приймають до систем централізованого водовідведення, не повинні:

– містити горючих домішок і розчинених газоподібних речовин, здатних утворювати вибухонебезпечні суміші;

- містити речовин, які здатні захащувати труби, колодязі, решітки або відкладатися на їх поверхнях (сміття, ґрунт, абразивні порошки та інші грубодисперсні зависі, гіпс, вапно, пісок, металева та пластмасова стружка, жири, смоли, мазут, пивна дробина, хлібні дріжджі тощо);
- містити тільки неорганічних речовин або речовин, які не піддаються біологічній деструкції;
- містити речовин, для яких не встановлено гранично допустимих концентрацій (далі - ГДК) для води водойм або токсичних речовин, що перешкоджають біологічному очищенню стічних вод, а також речовин, для визначення яких не розроблено методів аналітичного контролю;
- містити небезпечних бактеріальних, вірусних, токсичних та радіоактивних забруднень;
- містити біологічно жорстких синтетичних поверхнево-активних речовин (далі - СПАР), рівень первинного біологічного розкладу яких становить менше 80 %;
- мати температуру вище 40 °С;
- мати рН нижче 6,5 або вище 9,0;
- мати хімічне споживання кисню (далі - ХСК) вище біохімічного споживання кисню за 5 діб (далі - БСК₅) більше ніж у 2,5 рази;
- мати БСК, яке перевищує вказане в проекті КОС відповідного населеного пункту;
- створювати умови для заподіяння шкоди здоров'ю персоналу, що обслуговує системи централізованого водовідведення;
- унеможливлювати утилізацію осадів стічних вод із застосуванням методів, безпечних для навколишнього природного середовища;
- містити забруднюючих речовин з перевищенням допустимих концентрацій, установлених цими Правилами.

3.3. У разі якщо на об'єктах споживачів здійснюються виробничі процеси, передбачені переліком виробничих процесів, при здійсненні яких споживач повинен мати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод перед їх скиданням до системи централізованого водовідведення та очищення стічних вод згідно з Додатком 1 до цих Правил, а також при систематичному скиді понаднормативних забруднень, скидання стічних вод до систем централізованого водовідведення без попереднього їх очищення на локальних очисних спорудах не допускається, крім випадку, визначеному у пункті 3.6 цього розділу.

Локальні очисні споруди споживача мають відповідати вимогам технічних умов, виданих виробником відповідно до Правил користування.

3.4. Забороняється скидати до системи централізованого водовідведення без попереднього знешкодження та знезараження на локальних очисних спорудах з обов'язковою утилізацією або захороненням утворених осадів стічної води, що містять забруднюючі речовини, визначені у переліку забруднюючих речовин, що заборонені до скидання до системи централізованого водовідведення згідно з Додатком 2 до цих Правил.

3.5. Якщо кількісні та якісні показники стічних вод споживача значно змінюються протягом доби, а показники концентрації забруднюючих речовин перевищують ДК, споживач повинен встановлювати спеціальні ємності-усереднювачі та пристрої, які забезпечують рівномірний протягом доби скид стічних вод.

3.6. Коли споживач не може забезпечити виконання вимог цих Правил, у тому числі пункту 3.3 цього розділу за деякими показниками, він звертається до виробника із заявою та обґрунтуванням приймання понаднормативно забруднених стічних вод із зазначенням їх концентрації та зобов'язується вжити заходів для доведення якості та режиму їх скиду до вимог цих Правил у строк, зазначений у договорі.

Виробник розглядає подану заяву у п'ятнадцятиденний строк і укладає зі споживачем окремий договір про приймання понаднормативно забруднених стічних вод у разі здатності існуючої на КОС виробника технології очищення стічних вод видалити означені забруднення відповідно до вимог ГДС, встановлених для виробника.

У договорі про приймання понаднормативно забруднених стічних вод визначають тимчасово погоджені концентрації забруднюючих речовин, розмір додаткової оплати за приймання понаднормативно забруднених стоків, який повинен бути в межах 60-80 % від оплати, що встановлюється відповідно до розділу 7 цих Правил, та строк виконання заходів для доведення якості та режиму їх скиду згідно з вимогами цих Правил, який має бути обґрунтованим та не може перевищувати трьох років.

У разі виявлення перевищення фактичної концентрації будь-якого показника над зазначеною в договорі про приймання понаднормативно забруднених стічних вод додаткова оплата послуг водовідведення здійснюється споживачем з коефіцієнтом кратності, який визначається відповідно до розділу 7 цих Правил, але замість встановлених ДК для розрахунку застосовуються тимчасово погоджені концентрації, зазначені в договорі про приймання понаднормативно забруднених стічних вод.

3.7. Стічні води субспоживача є складовою стічних вод споживача.

3.8. Вимоги до складу та властивостей стічних вод споживачів при скиді до систем централізованого водовідведення міста Волноваха наведені у Додатку 3 до цих Правил.

4. Визначення ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів

4.1. Виробник визначає ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів як найменшу з чотирьох величин:

- ДК забруднюючої речовини в каналізаційній мережі (на каналізаційному випуску споживача);
- ДК забруднюючої речовини в спорудах біологічного очищення (на вході в ці споруди);
- величини лімітів на скидання забруднюючих речовин, які визначені у дозволі на спеціальне водокористування, виданому виробнику відповідно до статті 49 Водного кодексу України;
- допустимого вмісту важких металів в осадах стічних вод, що можуть використовуватися як органічні добрива згідно з Додатком 3 загальнодержавних Правил.

Розрахунок ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживачів проводять для кожних КОС виробника або для кожного з каналізаційних колекторів, які відводять стічні води до цих очисних споруд.

4.2. У разі визначення ДК забруднюючої речовини в стічних водах за ДК у каналізаційній мережі приймають ДК, відповідно до вимог до складу та властивостей стічних вод, що скидаються до системи централізованого водовідведення, для безпечного їх відведення та очищення на КОС згідно з Додатком 4 загальнодержавних Правил.

4.3. У разі визначення ДК j -ої забруднюючої речовини в стічних водах за ДК у спорудах біологічного очищення розрахунок виконується за формулою:

$$DK_j^{bo} = \frac{(C_j - C_j^{gp}) * Q}{\sum_{i=1}^n Q_i} + C_j^{gp} \text{ (г/м}^3\text{)},$$

де: DK_j^{bo} - ДК j -ої забруднюючої речовини в стічних водах перед спорудами біологічного очищення;

C_j - ДК j -ої забруднюючої речовини в спорудах біологічного очищення, (г/м³) (приймається за регламентом роботи КОС виробника або з урахуванням допустимих величин показників якості стічних вод та ефективності видалення забруднень на спорудах біологічного очищення згідно із Додатком 5 загальнодержавних Правил);

Q - середньодобова витрата стічних вод на вході на КОС (м³/добу);

$\sum_{i=1}^n Q_i$ - середньодобова витрата стічних вод споживачів, які можуть містити це забруднення (м³/добу);

C_j^{gp} - концентрація j -ої забруднюючої речовини в господарсько-побутових стічних водах (г/м³) (приймається за фактичними середніми даними експлуатаційних служб виробника. За відсутності таких даних приймається: для азоту амонійного - 20 (г/м³); заліза загального - 2 (г/м³); жирів - 30 (г/м³); СПАР - 5 (г/м³); хлоридів - додатково 50 (г/м³) до вмісту в джерелі водопостачання; фосфатів - 10 (г/м³); для інших речовин, регламентованих Державними санітарними нормами та Правилами «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 01 липня 2010 року за № 452/17747, - за середньорічним вмістом у водопровідній воді).

4.4. У разі наявності в стічних водах, які надходять на КОС населеного пункту, кількох забруднюючих речовин першого і другого класів небезпеки, визначених у Додатку 5 загальнодержавних Правил, що нормуються за санітарно-токсикологічною ознакою, необхідно зменшити ДК кожної з цих речовин у стільки разів, скільки таких речовин надходить зі стічними водами.

4.5. ДК j -ої забруднюючої речовини за величиною загального ліміту на його скид у водойму (L_{zag} , т/рік) розраховують за формулою:

$$DK_j^{zl} = \frac{(L_{zag} - L_{gp}) * 10^6}{365 * (1 - K_j) * \sum_{i=1}^n Q_i} \text{ (г/м}^3\text{)}$$

де: DK_j^{zl} - ДК j -ої забруднюючої речовини в стічних водах за величиною загального ліміту на його скид:

$$L_{gp} = \frac{365 * C_j^{gp} * Q_{gp} * (1 - K_j)}{10^6} \text{ (т/рік)} - \text{ частка ліміту, яка}$$

припадає на господарсько-побутовий стік населеного пункту;

365 - кількість днів у році;

- Q_{gp} - середньодобова витрата господарсько-побутових стічних вод на вході на КОС (м³/добу);
- $\sum_{i=1}^n Q_i$ - середньодобова витрата стічних вод споживачів, які можуть містити це забруднення (м³/добу);
- C_j^{gp} - концентрація j-ої забруднюючої речовини в господарсько-побутових стічних водах (г/м³);
- K_j - коефіцієнт ефективності видалення j-ої забруднюючої речовини на КОС виробника. Значення коефіцієнта K_j приймають згідно з фактичними даними для Волноваських міських КОС, а за їх відсутності - за Додатком 5 загальнодержавних Правил.

4.6. ДК j-ої забруднюючої речовини за допустимим вмістом важких металів в осадах стічних вод на рівні дозволеного для осадів, що можуть використовуватися як органічні добрива, розраховують за формулою:

$$ДК_{jvm} = \frac{(C_{jvm} - C_{jvm}^{gp}) * Q}{\sum_{i=1}^n Q_i} + C_{jvm}^{gp} \text{ (г/м}^3\text{)},$$

- де: $ДК_{jvm}$ - ДК j-ої забруднюючої речовини в стічних водах за допустимим вмістом важких металів в осадах стічних вод;
- C_{jvm} - допустима концентрація j-ого важкого металу на вході КОС - розраховується за формулою:

$$C_{jvm} = \frac{(q_1 * K_1 + q_2 * K_2) * C_{jvm}^{oc}}{K_j * Q} \text{ (г/м}^3\text{)},$$

- де: q_1 - кількість сирого осаду, що затримується у первинних відстійниках, (т/добу);
- q_2 - кількість активного мулу, що затримується у вторинних відстійниках, (т/добу);
- K_1 - коефіцієнт перерахунку сирого осаду первинних відстійників на суху речовину,

$$K_1 = \frac{100 - W_1}{100},$$

- де: W_1 - вологість сирого осаду, %;
- K_2 - коефіцієнт перерахунку надлишкового активного мулу вторинних відстійників на суху речовину,

$$K_2 = \frac{100 - W_2}{100},$$

- де: W_2 - вологість надлишкового активного мулу, %;
- C_{jvm}^{oc} - допустимий вміст j-ого важкого металу в осадах, г/т сухої речовини. Приймається за даними Додатка 3 загальнодержавних Правил;
- K_j - коефіцієнт ефективності видалення j-ого важкого металу на КОС. Приймається за середніми фактичними даними експлуатації КОС, а за їх відсутності - за даними, вказаними у Додатку 3 загальнодержавних Правил;

- Q - середньодобова витрата стічних вод на вході на КОС (м³/добу);
- $\sum_{i=1}^n Q_i$ - середньодобова витрата стічних вод споживачів, які можуть містити це забруднення (м³/добу);
- C_{jvm}^{gp} - концентрація j-ого важкого металу в господарсько-побутових стічних водах, г/м³. Приймається за середньорічним вмістом у водопровідній воді цього населеного пункту.

4.7. Розрахунки ДК забруднюючих речовин виконані Волноваським ВУВКГ, що експлуатує Волноваські КОС та наведені у Додатку 3 до цих Правил.

5. Заходи впливу у разі порушення вимог щодо скиду стічних вод до систем централізованого водовідведення

5.1. Виробники та споживачі є відповідальними за дотримання вимог приймання та скиду стічних вод до систем централізованого водовідведення відповідно до чинного законодавства України.

5.2. У разі невиконання споживачами цих Правил щодо дотримання якості та режиму скиду стічних вод об'єкт споживача може бути відключений від системи централізованого водовідведення після письмового попередження виробником не менше ніж за п'ять діб.

Споживачі, які здійснюють виробничі процеси, визначені у Додатку 1 до цих Правил, та уклали з виробником договір про приймання понаднормативно забруднених стічних вод, що передбачає будівництво локальних очисних споруд, не можуть бути відключені від системи централізованого водовідведення з підстав відсутності у них очисних споруд протягом дії договору за умови, що ці споживачі добросовісно та своєчасно виконують умови такого договору.

5.3. У разі стягнення з виробника грошових сум за понадлімітні обсяги скидів у водні об'єкти або інші порушення природоохоронного законодавства він може вимагати від споживачів, з вини яких це сталося, відшкодування цих сум у регресному порядку.

5.4. У разі необхідності перекладання аварійних або заміни зруйнованих мереж і споруд системи централізованого водовідведення внаслідок агресивного впливу стічних вод споживача кошторисну вартість цих робіт (загальні капітальні вкладення) K_{zag} (тис. грн.) розподіляють між споживачами, які скидали стічні води з порушенням цих Правил і з вини яких сталося відповідне руйнування, згідно з формулою:

$$K_i = \frac{Q_i * Z_i}{\sum_{i=1}^n Q_i * Z_i} * K_{zag},$$

- де: K_i - відшкодування заподіяних збитків i-м споживачем на відновлення зруйнованих мереж і споруд (тис. грн.);
- Q_i - середньодобова витрата стічних вод, які скидає i-тий споживач, (м³/добу);
- Z_i - сума платежів за скид понаднормативних забруднень з агресивними властивостями, стягнута виробником за останні три роки з i-го споживача (тис. грн.).

5.5. У разі засмічення каналізаційних мереж забрудненнями стічних вод споживачів (жирами, осадами, грубодисперсними зависями), які призводять до обмеження пропускної спроможності каналізаційної мережі виробника, споживачі відшкодовують витрати, які повинні бути документально підтверджені виробником, на проведення робіт з відновлення пропускної спроможності трубопроводів та колекторів.

5.6. За неможливості утилізації осадів та мулів через підвищений вміст важких металів, токсичних речовин тощо та необхідності розміщення осадів і мулів на спеціальних полігонах захоронення кошторисна вартість цих робіт (разом з екологічним податком) розподіляється між споживачами, які винні у забрудненні токсичними речовинами осадів та мулів. Розрахунок кошторисної вартості цих робіт для конкретного споживача виконується за формулою:

$$B_i = \frac{M_i}{\sum_{i=1}^n M_i} * B_{zag},$$

- де: B_i - частка вартості робіт з розміщення осадів і мулів, яка має бути відшкодована і-м споживачем;
- B_{zag} - загальна кошторисна вартість робіт з розміщення осадів і мулів (тис. грн.);
- M_i - скиди забруднюючих речовин і-м споживачем, що вимагають утилізації осадів тільки шляхом захоронення на спеціальних полігонах (т);
- $\sum_{i=1}^n M_i$ - сумарні скиди забруднюючих речовин, що вимагають утилізації осадів тільки шляхом захоронення на спеціальних полігонах (т).

5.7. Розрахунок участі споживачів у відновленні зруйнованих мереж і споруд каналізації виконує виробник та подає на затвердження ВЦА м. Волноваха, яка приймає рішення про першочергові відновлювальні роботи. Якщо споживач відмовляється від участі в цих роботах, виробник застосовує до нього заходи, передбачені договором.

6. Порядок контролю за скидом стічних вод до систем централізованого водовідведення

6.1. Послуги з централізованого водовідведення надаються виробниками споживачам виключно на договірних засадах. Перелік документів, необхідних для укладання договору, які можуть вимагатися виробником, визначаються цими Правилами.

Об'єднана та систематизована технічна документація з даними про склад водопровідно-каналізаційних споруд і мереж споживача, кількісний і якісний склад стічних вод, режими їх надходження в комунальну каналізацію тощо називається паспортом водного господарства (екологічним паспортом) споживача.

Форма паспорта водного господарства (екологічного паспорта) споживача є рекомендованою та визначається виробником на підставі цих Правил в залежності від типу споживача (юридичного статусу) та виду його підприємницької діяльності.

Згідно з «Правилами технічної експлуатації систем водопостачання та водовідведення населених пунктів України», служба експлуатації каналізаційних мереж виробника повинна мати і зберігати паспорти водного господарства (екологічні паспорти) споживачів.

До паспорта водного господарства (екологічного паспорта) додаються:

– схеми або виконавчі креслення мереж водопостачання та водовідведення споживача, розміщених як у землі, так і всередині будинків із зазначенням діаметра труб,

місць розміщення арматури, санітарних приладів, вузлів обліку та інших приладів (пристроїв), погоджені з виробником. Виконавчими можуть бути креслення затвердженого проекту з нанесеними на них змінами, узгоджені з виробником;

- генплан об'єкта в масштабі 1:500 (або в іншому масштабі, погодженому з виробником), з каналізаційними мережами та випусками в комунальну каналізаційну мережу, з зазначенням місць відбору проб (контрольних колодязів на випуску в міську каналізацію), погоджених з виробником;

- копії технічної документації на установку вузлів обліку води та вузлів обліку стоків, узгодженої з виробником;

- копії паспортів заводів виробників встановлених приладів обліку води та стоків, акти введення в експлуатацію вузлів обліку (первісної і після останньої періодичної повірки);

- копії свідоцтв про останню повірку приладів обліку води та стоків (при укладенні договору з застосуванням електронних приладів обліку води та/або стоків необхідно пред'являти оригінали погоджених проектів на їх установку);

- розрахунок попадання в каналізаційні мережі обсягів поверхневих стічних вод (до зміни займаних площ та кількості опадів);

- копія завірених або затверджених індивідуальних норм водоспоживання на одиницю продукції або послуг (індивідуальні норми надаються споживачами з безповоротним водокористуванням);

- схеми балансового розмежування мереж водопостачання та водовідведення з позначенням меж обслуговування, складені та підписані уповноваженими представниками виробника і споживача, а також завірені печатками сторін, з двосторонніми актами балансового розмежування мереж водопостачання та водовідведення;

- копія санітарного паспорта на кожну вигрібну яму (для споживачів, що мають одну або більше вигрібних ям);

- копія договору з лабораторією на виконання лабораторних досліджень стічних вод або відомості про наявність власної лабораторії, що здійснює свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

Перелік документів для укладення договору, які встановлені цими Правилами та можуть вимагатися виробником, не є вичерпним та може змінюватися в залежності від статусу споживача і виду його підприємницької діяльності (юридичні особи (промислові підприємства, сільгоспвиробники тощо), фізична-особа підприємець, фізична особа, яка проводить незалежну професійну діяльність та інш.) та наявності на балансі водопровідних та каналізаційних мереж.

6.2. Споживачі здійснюють контроль за кількістю та якістю стічних вод, які вони скидають до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробників. Перелік забруднень, на наявність яких проводиться аналіз, та періодичність контролю встановлюються виробником, згідно з Додатком 4 до цих Правил.

За наявності локальних очисних споруд споживачі здійснюють кількісний та якісний контроль стічних вод, що надходять на них, очищених стічних вод та враховують об'єми видалених із стічних вод осадів. На вивіз та утилізацію осадів повинні бути оформлені відповідні документи (акти, накладні, рахунки), які зберігаються у споживачів не менше трьох років.

Місця та періодичність відбору проб споживачами мають бути погоджені з виробником.

Результати аналізів стічних вод і замірів їх витрат фіксують у робочих журналах, які зберігаються у споживачів безстроково.

Споживачі щомісяця (до 5-го числа наступного за звітним), надають виробнику інформацію про об'єми та якісний склад стічних вод, які вони скидають до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробників.

Споживачі зобов'язані мати та своєчасно оновлювати технічну документацію, яка характеризує стан систем водопостачання та водовідведення споживача, а саме відомості про системи водопостачання та водовідведення споживача, характеристику їх технічних параметрів і фактичного стану, графічний матеріал (генеральний план (топографічний план)), виконавчі креслення з нанесеними мережами водопостачання і водовідведення та місцем розташування контрольного колодязя і вузлів обліку води та стоків, нормативний розрахунок водоспоживання та водовідведення споживача, індивідуальні норми використання води та водовідведення на одиницю продукції або послуг (для споживачів зі складними технологічними процесами), технологічні креслення насосних станцій, план та схему локальних очисних споруд і наявність приладів обліку, технічну документацію на засоби обліку води та стоків, відомості про категорії стічних вод споживача (промислові, господарсько-побутові, поверхневі тощо), характеристику якості стічних вод, що скидаються до системи централізованого водовідведення, паспорт водного господарства, як узагальнена характеристика споживача з його особливостями споживання води та скидання стічних вод.

6.3. Про всі випадки погіршення якості стічних вод, аварійних та залпових скидів забруднюючих речовин, проведення аварійно-відновних робіт споживачі повинні негайно інформувати виробника.

6.4. Споживачі, які скидають стічні води до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробника, повинні забезпечити можливість проведення виробником у будь-який час доби контролю за скидом стічних вод.

6.5. Для визначення вмісту забруднень у стічних водах споживачів використовуються дані лабораторії виробника, у разі її відсутності - інших лабораторій, що здійснюють свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

6.6. Під час проведення аналізу проб стічних вод, відібраних у споживачів, використовують засоби вимірювальної техніки, повірені уповноваженими органами відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

6.7. З метою контролю якості стічних вод споживачів виробник здійснює відбір контрольних проб. Виявлені в цих пробах перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах є достатньою підставою для нарахування плати за скид понаднормативних забруднень.

Відбір контрольних проб стічних вод споживачів виконує уповноважений представник виробника, що фіксується у спеціальному журналі або акті, який підписують як представник виробника, так і представник споживача.

У разі відмови представника споживача поставити свій підпис у журналі або акті представник виробника зазначає про це в журналі або акті.

6.8. Відмова споживача виділити уповноваженого представника для відбору проб фіксується в акті за підписом представника виробника, виробник виставляє споживачу рахунок за понаднормативний скид забруднень з коефіцієнтом кратності $K_k = 2$ за розрахунковий місяць, у якому було вчинено це порушення.

Зволікання з допуском уповноваженого представника на територію споживача (більш ніж 30 хвилин після його прибуття) або створення перешкод у відборі проб з боку представників споживача фіксується в акті за підписом представника виробника. Виробник виставляє споживачу рахунок за понаднормативний скид забруднень з коефіцієнтом кратності $K_k = 5$ за розрахунковий місяць, у якому було вчинено це порушення.

Дії уповноваженого представника виробника передбачені Додатком 5 до цих Правил.

6.9. У разі виявлення перевищення ДК забруднюючих речовин, встановлених цими Правилами, виробник у строк не більше п'яти робочих днів з дати відбору контрольної проби направляє споживачу лист-повідомлення про виявлене перевищення ДК забруднюючих речовин у стічних водах споживача та результати хімічного аналізу.

У строк, що не перевищує шести місяців після визначення перевищення допустимих концентрацій, виробник направляє споживачу рахунок за скид стічних вод з перевищенням ДК забруднюючих речовин та копії підтвердних документів.

6.10. У разі незгоди споживача з результатами даних лабораторії виробника щодо якості стічних вод згідно з аналізом контрольної проби, за результатами якого зроблено висновок про наявність у стічних водах споживача перевищень ДК забруднюючих речовин, споживач має право звернутися до незалежної лабораторії, що здійснює свою діяльність у цій галузі відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», для проведення аналізу арбітражних проб, які відбираються одночасно з контрольною пробкою і зберігаються належним чином споживачем.

6.11. Питання щодо організації відбору, видів проб, місць відбору, пристроїв, засобів та посуду для відбору, вимог до зберігання, реєстрації та транспортування проб, техніки безпеки при відборі проб відображені у Додатку 5 до цих Правил.

7. Порядок визначення розміру плати, що справляється за понаднормативні скиди стічних вод до систем централізованого водовідведення

7.1. У разі повної відповідності якості та режиму скиду стічних вод цим Правилам та умовам укладеного договору споживачі сплачують за послуги водовідведення за тарифом, установленим згідно з чинним законодавством для відповідної категорії споживачів.

7.2. Кількість стічних вод споживачів, які підлягають оплаті, визначають за фактичними обсягами відповідно до пунктів 7.5, 7.15 цього розділу або згідно з Правилами користування.

7.3. Кількість стічних вод, прийнятих від кожного споживача до систем централізованого водовідведення, визначається за допомогою засобів обліку стічних вод, що встановлені споживачем на всіх існуючих випусках до систем централізованого водовідведення.

У разі відсутності засобів обліку стічних вод, об'єм стічних вод визначається:

- за кількістю спожитої води, що надходить з мереж централізованого питного та технічного водопостачання та розрахункового обсягу поверхневих стічних вод;
- за паспортною продуктивністю насосів на водозаборах (свердловинах);
- за паспортним дебітом усіх свердловин та проектною потужністю поверхневого водозабору;
- по розрахунку за пропускною спроможністю труби вводу при безобліковому водокористуванні, самовільному приєднанні;

- по нормативним розрахункам (питомим нормам) водоспоживання на господарсько-питні, виробничі та технологічні потреби;
- на підставі замірів кількості стічних вод, що надходять до мереж водовідведення.

Порядок визначення кількості стічних вод споживача встановлюється виробником.

7.4. Додаткові обсяги стічних вод споживачів (не враховані договором), що надходять до систем централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробників, оплачуються споживачами у п'ятикратному розмірі встановленого тарифу на послугу централізованого водовідведення.

7.5. Споживачі, які здійснюють скид стічних вод за відсутності чинного договору на централізоване водовідведення, сплачують виробнику за весь об'єм стічних вод, скинутих за час відсутності такого договору, в п'ятикратному розмірі встановленого тарифу на послугу централізованого водовідведення.

7.6. Величину плати за скид стічних вод у систему централізованого водовідведення виробника (P_C) розраховує виробник за формулою:

$$P_C = T * Q_d + 5T * Q_{pd} + K_k * T * Q_{pz},$$

де: T - тариф, встановлений за надання послуг централізованого водовідведення споживачам, віднесеним до відповідної категорії, (грн./м³);

Q_d - об'єм скинутих споживачем стічних вод у межах, обумовлених договором, (м³);

Q_{pd} - об'єм скинутих споживачем стічних вод понад обсяги, обумовлені договором, (м³);

Q_{pz} - об'єм скинутих споживачем стічних вод з понаднормативними забрудненнями, (м³);

K_k - коефіцієнт кратності, який враховує рівень небезпеки скинутих забруднень для технологічних процесів очищення стічних вод та екологічного стану водойми.

7.7. У разі виявлення залпового скиду забруднюючої речовини застосовується коефіцієнт кратності $K_k = 20$.

7.8. У разі відхилення показника рН від установлених меж:

- від 0,5 до 1,5 одиниць включно застосовується $K_k = 2$;
- від 1,5 до 2 одиниць – $K_k = 5$;
- від 2 та більше одиниць – $K_k = 10$.

7.9. У разі перевищення відношення $XCK/БСК_5 \leq 2,5$ коефіцієнт кратності визначають за формулою:

$$K_k = \frac{XCK}{2,5 * БСК_5} - 1,$$

де: XCK - хімічне споживання кисню;

$БСК_5$ - біохімічне споживання кисню протягом п'яти діб.

7.10. У разі скиду стічних вод з температурою вище ніж 40°C або скиду тільки мінеральних солей застосовується $K_k = 2$.

7.11. У разі виявлення факту порушення інших загальних вимог (скид конденсату, дощового та дренажного стоку при роздільній системі каналізації, скид речовин, заборонених до скидання до системи централізованого водовідведення, тощо) застосовується $K_k = 5$.

7.12. У разі виявлення виробником під час контролю якості стічних вод, що скидають споживачі, перевищення фактичної концентрації одного виду забруднення (C_f) понад установлену допустимую концентрацією (ДК) коефіцієнт кратності (K_k) для розрахунку плати за скид понаднормативних забруднень визначають за формулою:

$$K_k = \frac{C_f}{ДК} - 1,$$

Коефіцієнт кратності при перевищенні ДК однієї речовини не може перевищувати 5, крім випадків, передбачених пунктами 7.7, 7.8 цього розділу.

7.13. Якщо виробником встановлено факт скиду споживачем токсичних або радіоактивних забруднень, приймання яких до системи централізованого водовідведення виробника не було обумовлено договором, коефіцієнт кратності $K_k = 5$.

7.14. Якщо виробником встановлено факт одночасного скиду до системи централізованого водовідведення кількох забруднень у концентраціях, що перевищують ДК, коефіцієнт кратності K_k визначають за формулою:

$$K_k = \sum_{i=1}^n \frac{C_{fi} - ДК_i}{ДК_i},$$

де: C_{fi} - фактична концентрація в стічних водах споживача i -ої речовини;

$ДК_i$ - допустима концентрація i -ої речовини.

Загальний коефіцієнт кратності з урахуванням перевищення допустимої концентрації кількох речовин та інших порушень не може бути більше ніж 10. Якщо за розрахунком більше ніж 10, приймають $= 10$, крім випадків, передбачених пунктом 7.7 цього розділу.

7.15. Плата за скид споживачем стічних вод із перевищенням ДК забруднюючих речовин, що встановлено аналізом контрольної проби та підтверджено актом, стягується за період від попереднього відбору контрольної проби, проведеного виробником, до дати зафіксованого порушення, але не більше дев'яноста днів. Підвищена плата стягується за весь обсяг стічних вод, скинутих споживачем за цей період з певного об'єкта.

7.16. Плата за скид стічних вод до систем централізованого водовідведення міста Волноваха, у разі порушення вимог щодо якості і режиму їх скидання, вноситься споживачем згідно з розрахунками виробника та виставленими ним рахунками на розрахунковий рахунок виробника у порядку та в строки, що передбачені договором. У разі прострочення платежів з споживача стягується пеня згідно з умовами договору.

7.17. Середньорічний об'єм стічних вод, що надходить до систем централізованого водовідведення виробника у період дощів та сніготанення через люки каналізаційних колодязів та приймачі дощової каналізації з території споживача, визначається відповідно до вимог пунктів 4.10 – 4.13 Правил користування.

Для розрахунку обсягу опадів, що випали в якості основи береться середньорічний обсяг опадів за минулий рік по населеному пункту (дані Гідрометцентру розміщені в мережі інтернеті). У деяких випадках можна використовувати дані про кількість опадів по Донецькому регіону, наведені в ДСТУ - Н Б В.1.1-27:2010.

Додаток 1

до Правил, затверджених розпорядженням
Волноваської ВЦА

ВІД 11.06.2020 № 235

Г.В. Пугаченко

Перелік

виробничих процесів, під час здійснення яких споживач повинен мати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод перед їх скиданням до системи централізованого водовідведення та очищення стічних вод

1. Нафтопереробка, хімічний та органічний синтез, фармацевтичне виробництво.
2. Целюлозно-паперове і картонне виробництво.
3. Спиртове, дріжджове, кондитерське, крохмале-патокове, маслоробне виробництво, виробництво пива безалкогольного (включаючи солодове), переробка молока, риби, м'яса (включаючи скотобійні), фруктів і овочів.
4. Вирощування худоби та птиці, шкіряна промисловість.
5. Гальванічне виробництво.
6. Машинобудування і металообробка.
7. Металургія чорна та кольорова.
8. Виробництво будівельних матеріалів і конструкцій, скла та скловиробів, керамічних виробів.
9. Виробництво лакофарбових матеріалів, синтетичних поверхневоактивних речовин.
10. Обробка поверхонь, предметів чи продукції з використанням органічних розчинників.
11. Виробничі процеси, під час яких використовуються або утворюються такі речовини:
 - неемульговані жири, харчові відходи, нафтопродукти, кислоти і луги, а також їх солі, іони важких металів, сполуки миш'яку і ртуті, вільний сірководень та вільні сульфід-іони, меркаптани, а також відновлені сірчані сполуки (сульфіти, тіосульфати, гідрогенсульфатна сірка), сірковуглець, ціановодень, ароматичні вуглеводні, органічні сполуки, летючі органічні сполуки (толуол, бензол, ацетон, метанол, бутанол, пропанол, етанол і алкіл похідні), хлорорганічні сполуки, 2, 4, 6-трихлорфенол, дихлорметан, метилхлорид, пентахлорфенол, поліхлорбіфеніли (сума ПХБ) і поліхлортетрафеніли (сума ПХФ), тетрахлоретилен, трихлоретилен, триетиламін, хлороформ (трихлорметан), метилхлорид, метан, чотирихлористий вуглець, бензопірен, етилбензол (фенілетан), діоксини, поліхлорфеноли, поверхнево активні речовини, що не піддаються біологічному окисненню, неокиснювані барвники натурального, штучного і синтетичного походження, резистентні пестициди, осідаючі мінеральні включення гідралічною крупністю більше 10 мкм, спливаючі речовини (включення) гравітаційною крупністю більше 20 мм/с, включення, в тому числі пряжа, ворс, волосся, шерсть, пероактивний хлорид, за винятком випадків введення на об'єкті водовідведення санітарного пункту.

Г.В. Лудинець

**Перелік
забруднюючих речовин, що заборонені до скидання до системи централізованого
водовідведення**

1. Речовини, що здатні утворювати в системі централізованого водовідведення вибухонебезпечні, токсичні та (або) горючі гази, органічні розчинники, горючі і вибухонебезпечні речовини (нафта, бензин, гас, ацетон тощо) в концентраціях, що перевищують максимально допустимі концентрації забруднюючих речовин у стічних водах, дозволених до скидання в системи централізованого водовідведення, синтетичні і натуральні смоли, масла, лакофарбові матеріали та відходи, продукти і відходи нафтопереробки, органічного синтезу, мастильно-охолоджуючі рідини, вміст засобів і систем пожежогасіння (крім використання для гасіння загорянь).
2. Розчини кислот з $pH < 5,0$ і лугів з $pH > 10,0$.
3. Погано пахучі та інші леткі речовини в кількості, що призводить до забруднення атмосфери робочої зони в каналізаційних насосних станціях, в інших виробничих приміщеннях системи водовідведення виробника, на території очисних споруд, понад встановлені для атмосфери робочої зони гранично допустимі концентрації.
4. Радіоактивні речовини понад гранично допустимий рівень безпечного вмісту в навколишньому середовищі, що затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки, речовини, які не можуть бути затримані в технологічному процесі очищення стічних вод очисними спорудами виробника, що мають підвищену токсичність, здатність накопичуватися в організмі людини, що відзначаються віддаленими біологічними ефектами та (або) утворюють небезпечні речовини під час трансформації у воді і в організмах людини і тварин, у тому числі моно- і поліциклічні хлорорганічні, фосфорорганічні, азоторганічні і сіркоорганічні речовини, біологічно жорсткі поверхнево активні речовини, отрутохімікати, сильнодіючі отруйні речовини в концентрації, що перевищує більше ніж у 4 рази мінімальну гранично допустиму концентрацію, що встановлена для цих речовин у воді водних об'єктів, медичні відходи класів Б, В, Г, епідеміологічно небезпечні бактеріальні та вірусні забруднення (за винятком речовин, скидання яких дозволено санітарно-епідеміологічними вимогами).
5. Концентровані маткові розчини та кубові залишки, гальванічні розчини (електроліти) як вихідні, так і відпрацьовані, осади (шлами) локальних очисних споруд, осади відстійників, пасток, фільтрів, відходи очищення повітря (пилогазоочисного обладнання), осади станцій технічної водопідготовки, в тому числі котелень, теплоелектростанцій, іонообмінні смоли, активоване вугілля, концентровані розчини регенерації систем водопідготовки, концентрат, що утворюється під час роботи установок очищення води з використанням мембранних технологій (зокрема зворотного осмосу), хімічні реактиви та реагенти.
6. Будь-які тверді відходи боєнь та переробки м'яса, канига, цільна кров, відходи обробки шкіри, відходи тваринництва та птахівництва, включаючи фекалії.
7. Тверді побутові відходи, сміття, що збирається під час сухого прибирання приміщень, будівельні матеріали, відходи і сміття, відпрацьований ґрунт і транспортуючі розчини від підземних прохідницьких робіт, ґрунт, зола, шлак, окалина, вапно, цемент та

інші в'язучі речовини, стружка, скло, пилоподібні частки обробки металів, скла, каменю та інші мінеральні матеріали, рослинні залишки і відходи (листя, трава, деревинні відходи, плодоовочеві відходи тощо), за винятком попередньо гомогенізованих плодоовочевих відходів у побуті.

8. Волокнисті матеріали (натуральні, штучні або синтетичні волокна, в тому числі волосся, вовна), тара, пакувальні матеріали та їх елементи, металева стружка, тирса, окалина, синтетичні матеріали (полімерні плівки, гранули, пилоподібні частинки, стружка тощо).

9. Біомаса харчових, фармацевтичних виробництв та інших біотехнологічних процесів у разі концентрації, що перевищує вимоги до речовин за хімічним споживанням кисню, харчова продукція як придатна, так і неліквідна, сировина для її виробництва, сироватка сирна, барда спиртова і дріжджова, пивна хмільова дробина.

10. Речовини з Переліку забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затвердженого наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 06 лютого 2017 року № 45, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20 лютого 2017 року за № 235/30103, які не увійшли до переліку речовин, що утворюються під час виробничих процесів, при здійсненні яких споживач повинен мати локальні очисні споруди для попереднього очищення стічних вод перед їх скиданням до системи централізованого водовідведення та очищення стічних вод, та переліку речовин, які не піддаються біологічній деструкції.

Вимоги до складу та властивостей стічних вод споживачів, що приймаються до систем централізованого водовідведення міста Волноваха

№ п/п	Показники якості стічних вод	Одиниця виміру	Допустимі концентрації, не більше
			Волноваські КОС*
1	Температура	°С	не вище 40
2	Водневий показник	од.	6,5-9,0
3	Завислі речовини та речовини, що спливають	мг/дм ³	192
4	БСК ₅	мг/дм ³	192
5	ХСК	мг/дм ³	379
6	Азот амонійний	мг/дм ³	21,9
7	Нітрити	мг/дм ³	3,3
8	Нітрати	мг/дм ³	75
9	Сухий залишок	мг/дм ³	1450
10	Хлориди	мг/дм ³	350
11	Сульфати	мг/дм ³	400
12	Залізо загальне	мг/дм ³	1,66
13	Фосфати	мг/дм ³	8,6
14	СПАР	мг/дм ³	1,4
15	Нафта, нафтопродукти	мг/дм ³	1,81
16	Жири рослинні та тваринні	мг/дм ³	50
17	Сульфіди	мг/дм ³	1,5
18	Феноли	мг/дм ³	0,25
19	Азот (сума азоту органічного та амонійного)	мг/дм ³	50

* – розрахунок допустимих концентрацій забруднюючих речовин у стічних водах наведено у Додатку 3.1 до цих Правил.

Перелік забруднюючих речовин, що заборонені до скидання до системи централізованого водовідведення встановлено Додатком 2 до цих Правил.

Коефіцієнти ефективності видалення забруднюючих речовин на очисних спорудах міста Волноваха

Показники	Волноваські КОС		
	Вхід, мг/дм ³	Вихід, мг/дм ³	Коеф. ефект. очистки, К
Завислі речовини	188	14,8	0,921
БСК ₅	190	15	0,921
ХСК	305	74	0,757
Азот амонійний	34	2,1	0,938
Сухий залишок	1410	1290	0,085
Хлориди	310	280	0,097
Сульфати	390	350	0,103
Залізо загальне	1,16	0,27	0,767
Фосфати	10,7	7,1	0,336
СПАР	1,25	0,50	0,60
Нафта та нафтопродукти	1,03	0,25	0,757

ГРАНИЧНО-ДОПУСТИМЕ СКИДАННЯ (ГДС) ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН

Найменування водокористувача: КП «КОМПАНІЯ «ВОДА ДОНБАСУ»
ВОЛНОВАСЬКЕ ВУВКГ

і його код

140844

Випуск 1 (Волноваські КОС) Категорія зворотних вод: стічні господарсько-побутові

Найменування водного об'єкта, що приймає стічні води, і місце скидання
р. Мокра Волноваха, р. Кальміус

4. Код водного об'єкта, відстань випуску до гирла

20/АЗО/КАЛЬМИ/0115

20

5. Категорія водокористування водного об'єкта: комунально-побутова

6. Фактична кількість стічних вод: 342,1 тис. м³/рік
39,1 м³/годину

7. Затверджена кількість стічних вод для встановлення ГДС (не більше встановленого в дозволі на спецводокористування): 550,0 тис. м³/рік;
75,3 м³/годину

8. Фактичні й затверджені склад і скид речовин зі стічними водами (скидання яких-небудь речовин, пов'язаних з діяльністю водокористувача, але не зазначених нижче, не повинне перевищувати ГДК забруднюючих речовин у воді водних об'єктів).

№ з/п	Показники складу зворотних вод	Фактична концентрація мг/дм ³	Фактичний скид, г/годину	Затверджена допустима концентрація, мг/дм ³	Затверджений ГДС, г/годину	Скидання, в перерахуванні на т/рік
1	ЗАВИСЛІ РЕЧОВИНИ	14,6	570,86	15,0	1129,5	8,25
2	БСК ₅	11,0	430,1	15,0	1129,5	8,25
3	ХСК	74,0	2893,4	80	6024	44
4	АЗОТ АМОНІЙНИЙ	2,05	80,16	2,0	150,6	1,1
5	НІТРИТИ	2,34	91,5	3,3	248,5	1,8
6	НІТРАТИ	63,2	2471,12	75	5647,5	41,25
7	СУЛЬФАТИ	293,0	11456,3	500,0	37650,0	275,0
8	ХЛОРИДИ	219,0	8563,0	350,0	26355,0	192,5
9	МІНЕРАЛІЗАЦІЯ	1139,0	44534,9	1300,0	97890,0	715,0
10	ФОСФАТИ	5,45	213,1	7,0	527,1	3,9
11	ЗАЛІЗО (ЗАГАЛЬНЕ)	0,29	11,34	0,3	22,6	0,17
12	СПАР	0,44	17,2	0,5	37,7	0,28
13	НАФТОПРОДУКТИ	0,3	11,73	0,3	22,6	0,17

Додаток 3.1

до Правил затверджених розпорядженням

Волинської ОТГА № 235

від 12.09.2017 р. підписи

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Володимир

Розрахунок допустимих концентрацій

до систем централізованого водопостачання

на Волинській КОС

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

за фактом 2017р.

Вихідні дані для розрахунку:

Q - витрата стічних вод на вході на очисні споруди (згідно з дозволом на спецавторизування).

ΣQ_i - витрата стічних вод споживачів: 181,5 тис. м³/рік, 497,26 м³/добу.

ΣQ_i - витрата стічних вод побутових стічних вод: 368,5 тис. м³/рік, 1009,59 м³/добу.

$Q_{гр}$ - витрата господарсько-побутових стічних вод: 376,9 тис. м³/рік;

витрата стічних вод на вході на очисні споруди - 124,4 тис. м³/рік (33 %);

витрата стічних вод споживачів - 124,4 тис. м³/рік (33 %);

витрата стічних вод побутових стічних вод - 252,5 тис. м³/рік (67 %).

Показники якості стічних вод	ДК забруднюючих речовин в каналізаційній мережі (додаток № 4 загальнодержавних правил), г/м ³	ДК забруднюючих речовин на вході в споруди біологічної очистки	ДК забруднюючих речовин з вимог встановленого ліміту на скид у водойому	ДК забруднюючих речовин за допустимим вмістом важких металів в осадах стічних вод	ДК, г/м ³ не більше
1	2	3	4	5	6
pH	6,5-9,0	-	-	-	6,5-9,0
Завислі речовини	не більше 300	-	-	-	192

1	2	3	4	5	6
БСК ₅	не більше 350	-	$L_{gp} = \frac{365 * 190 * 1009,59 * (1-0,921)}{10^6} = 5,5$ $L_{zaq} = 8,25 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(8,25 - 5,5) * 10^6}{365 * (1-0,921) * 497,26} = 191,8$	-	192
ХСК	не більше 500	-	$L_{gp} = \frac{365 * 305 * 1009,59 * (1-0,757)}{10^6} = 27,3$ $L_{zaq} = 44 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(44 - 27,3) * 10^6}{365 * (1-0,757) * 497,26} = 378,6$	-	379
Азот аммонійний	-	$ДК^{bo} = \frac{(30 - 34) * 1506,85}{497,26} + 34 = 21,9$	$L_{gp} = \frac{365 * 34 * 1009,59 * (1-0,938)}{10^6} = 0,8$ $L_{zaq} = 1,1 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(1,1 - 0,8) * 10^6}{365 * (1-0,938) * 497,26} = 26,66$	-	21,9
Нітриги	-	-	$L_{gp} = \frac{365 * 3,3 * 1009,59}{10^6} = 1,2$ $L_{zaq} = 1,8 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(1,8 - 1,2) * 10^6}{365 * 497,26} = 3,3$	-	3,3
Нітрати	-	-	$L_{gp} = \frac{365 * 75 * 1009,59}{10^6} = 27,6$ $L_{zaq} = 41,25 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(41,25 - 27,6) * 10^6}{365 * 497,26} = 75,2$	-	75
Сухий запасок	-	-	$L_{gp} = \frac{365 * 1410 * 1009,59 * (1-0,085)}{10^6} = 475,4$ $L_{zaq} = 715 \text{ m/рік}$ $ДК^{zl} = \frac{(715 - 475,4) * 10^6}{365 * (1-0,085) * 497,26} = 1442,7$	-	1450

1	2	3	4	5	6
Хлориди	не більше 350	$DK^{bo} = \frac{(350 - 310) * 1506,85}{497,26}$ $+ 310 = 431,2$	$L_{gp} = \frac{365 * 310 * 1009,59 * (1-0,097)}{10^6} = 103,2$ $L_{zaq} = 192,5 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(192,5 - 103,2) * 10^6}{365 * (1-0,097) * 497,26} = 561,3$	-	350
Сульфати	не більше 400	$DK^{bo} = \frac{(500 - 390) * 1506,85}{497,26}$ $+ 390 = 723,3$	$L_{gp} = \frac{365 * 390 * 1009,59 * (1-0,103)}{10^6} = 128,9$ $L_{zaq} = 275 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(275 - 128,9) * 10^6}{365 * (1-0,103) * 497,26} = 897,4$	-	400
Залізо загальне	не більше 3,0	$DK^{bo} = \frac{(2,5 - 1,16) * 1506,85}{497,26}$ $+ 1,16 = 5,22$	$L_{gp} = \frac{365 * 1,16 * 1009,59 * (1-0,767)}{10^6} = 0,1$ $L_{zaq} = 0,17 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(0,17 - 0,1) * 10^6}{365 * (1-0,767) * 497,26} = 1,66$	-	1,66
Фосфати	-	$DK^{bo} = \frac{(10 - 10,7) * 1506,85}{497,26}$ $+ 10,7 = 8,58$	$L_{gp} = \frac{365 * 10,7 * 1009,59 * (1-0,336)}{10^6} = 2,6$ $L_{zaq} = 3,9 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(3,9 - 2,6) * 10^6}{365 * (1-0,336) * 497,26} = 10,8$	-	8,6
СПАР	не більше 10,0	$DK^{bo} = \frac{(20 - 1,25) * 1506,85}{497,26}$ $+ 1,25 = 58,1$	$L_{gp} = \frac{365 * 1,25 * 1009,59 * (1-0,60)}{10^6} = 0,18$ $L_{zaq} = 0,28 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(0,28 - 0,18) * 10^6}{365 * (1-0,60) * 497,26} = 1,4$	-	1,4
Нафта та нафтопро- дукти	не більше 10,0	$DK^{bo} = \frac{(10 - 1,03) * 1506,85}{497,26}$ $+ 1,03 = 28,2$	$L_{gp} = \frac{365 * 1,03 * 1009,59 * (1-0,757)}{10^6} = 0,09$ $L_{zaq} = 0,17 \text{ m/рік}$ $DK^{zl} = \frac{(0,17 - 0,09) * 10^6}{365 * (1-0,757) * 497,26} = 1,81$	-	1,81

1	2	3	4	5	6
Жири рослинні та тваринні	не більше 50	-	-	-	50
Феноли	не більше 0,25	-	-	-	0,25
Температу- ра	не більше 40 °C	-	-	-	40 °C
Сульфіднi	не більше 1,5	-	-	-	1,5
Азот (сума азоту органічного та амонійного)	не більше 50	-	-	-	50

Перелік показників і періодичність надання інформації споживачами, які скидають стічні води до систем централізованого водовідведення міста Волноваха

Таблиця 1

Обсяг стічних вод, що скидаються споживачами до системи централізованого водовідведення, м ³ /місяць	Періодичність надання споживачами інформації про кількісний та якісний склад стічних вод в ВУВКГ	Перелік показників якості стічних вод споживачів, що включаються в інформацію для передачі в ВУВКГ
500 – 1500	Щомісяця	рН, завислі речовини, БСК ₅ , ХСК, іони амонію, нітрати, нітрити, фосфати, хлориди, сульфати, сухий залишок, залізо загальне, нафтопродукти, СПАР, а також, характерні специфічні показники для окремих галузей промисловості і видів діяльності (згідно з таблицею 2)
100 – 500	Щомісяця	рН, завислі речовини, БСК ₅ , ХСК, іони амонію, а також, характерні специфічні показники для окремих галузей промисловості і видів діяльності (згідно з таблицею 2)
10 – 100	1 раз в квартал	рН, завислі речовини, БСК ₅ , іони амонію, а також, характерні специфічні показники для окремих галузей промисловості і видів діяльності (згідно з таблицею 2)

Характерні показники забруднень стічних вод за галузями промисловості

Таблиця 2

№ п/п	Галузь промисловості, підприємства	Показники
1.	Паливна промисловість: - Вугільні шахти, гірські збагачувальні фабрики	pH, завислі речовини, сухий залишок, хлориди, сульфати, феноли, нафтопродукти
2.	Чорна та кольорова металургія: - Металургійні заводи - Метизні заводи - Коксохімічні заводи - Заводи кольорових металів	pH, завислі речовини, іони амонію, нітрити, залізо загальне, нафтопродукти pH, завислі речовини, сухий залишок, сульфати, залізо загальне, СПАР pH, ХСК, іони амонію, феноли, нафтопродукти, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, метали (цинк, хром, мідь, нікель, залізо загальне), хлориди, сульфати, сухий залишок, нафтопродукти
3.	Хімічна промисловість: - Лакофарбові заводи та виробництва	pH, ХСК, БСК ₅ , залізо загальне, жири та масла, нафтопродукти
4.	Деревообробна промисловість: - Меблеві фабрики і заводи фанерні	Завислі речовини, ХСК, БСК ₅
5.	Легка промисловість: - Трикотажні і швейні фабрики - Шкіряні фабрики	pH, ХСК, СПАР, завислі речовини pH, ХСК, БСК ₅ , іони амонію, хлориди, сульфати, сірководень і сульфідиди, хром, феноли, СПАР, жири та масла
6.	Харчова промисловість: - Підприємства з переробки зерна - Хлібозаводи та макаронні фабрики - Кондитерські та харчосмакові фабрики - Молокозаводи - М'ясокомбінати - Рибокомбінат - Підприємства олійно-жирової промисловості - Пивоварні заводи і заводи безалкогольних напоїв	pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , залізо загальне, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , залізо загальне, хлориди, іони амонію, фосфати, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, БСК ₅ , сірководень і сульфідиди, залізо загальне, іони амонію, нітрити pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , фосфати, залізо загальне, іони амонію, нітрити, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , іони амонію, жири та масла, сухий залишок, хлориди, фосфати, залізо загальне, нітрити, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , іони амонію, жири та масла, сухий залишок, хлориди, фосфати, залізо загальне, нітрити, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , жири та масла, сухий залишок, СПАР, іони амонію, нітрити, хлориди, залізо загальне, сірководень і сульфідиди pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , сухий залишок, іони амонію, нітрити, хлориди, залізо загальне, сірководень і сульфідиди
7.	Машинобудівна промисловість: - Машинобудівні і ремонтно-механічні заводи	pH, завислі речовини, сухий залишок, нафтопродукти, залізо загальне, хром, мідь, цинк
8.	Будівельна індустрія: - Цементні заводи - Склані заводи	pH, завислі речовини, нафтопродукти, сухий залишок, хлориди pH, завислі речовини, нафтопродукти, сухий залишок, хлориди
9.	Інші галузі промисловості: - Залізничні станції та підприємства - Автотранспортні і авторемонтні підприємства (СТО, заправки, автомийки) - Зберігання нафти і нафтопродуктів (нафтобази) - Підприємства побутового обслуговування (пральні, перукарні, фотосалони, хімічистки і т.п.) - Котельні	pH, завислі речовини, ХСК, БСК ₅ , іони амонію, сухий залишок, хлориди залізо загальне, нафтопродукти, СПАР pH, завислі речовини, ХСК, хлориди, залізо загальне, сухий залишок, нафтопродукти, фосфати, СПАР pH, завислі речовини, ХСК, нафтопродукти pH, ХСК, БСК ₅ , СПАР, завислі речовини, іони амонію, нітрити, фосфати pH, завислі речовини, хлориди, сухий залишок

Примітки:

1. У випадку використання споживачами технічної води або підземних джерел в перелік характерних показників необхідно включити: хлориди, сульфати, сухий залишок, нітрати, залізо загальне.

2. Перелік забруднень, на наявність яких споживачі повинні подавати до ВУВКГ інформацію, визначається з урахуванням вищевказаних рекомендацій, а також накопиченого практичного досвіду.

Додаток 5

до Правил, затверджених розпорядженням
Волинської ВНА

№ 235

В. Пудіш

**МЕТОДИКА ВІДБОРУ ПРОБ
СТІЧНИХ ВОД СПОЖИВАЧІВ, ШО ПРИЙМАЮТЬСЯ ДО СИСТЕМ
ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОВІДВЕДЕННЯ**

м. Волноваха – 2020 рік

1. СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Методика відбору проб стічних вод споживачів, що приймаються до систем централізованого водовідведення (далі Методика відбору проб) встановлює вимоги до відбору проб з метою подальшого визначення відповідності їх складу вимогам, встановленим загальнодержавними Правилами та цими Правилами.

Виявлені в цих пробах перевищення ДК забруднюючих речовин є достатньою підставою для нарахування плати за скид понаднормативних забруднень.

Методика відбору проб містить вимоги до: організації відбору, видів проб, місць відбору, пристроїв, засобів та посуду для відбору, вимог до зберігання, реєстрації та транспортування проб, техніки безпеки при відборі проб згідно з діючими керівними нормативними документами.

2. НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

Методика відбору проб розроблена на підставі наступних нормативних документів:

- Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 року № 190, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 07.10.2008 року за № 936/15627;

- Правил приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року № 316, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 15.01.2018 року за № 56/31508;

- ДСТУ ISO 5667- 2:2003 «Відбирання проб. Частина 2. Настанови щодо методів відбирання проб»;

- ДСТУ ISO 5667-3:2003 «Відбирання проб. Частина 3. Настанови щодо зберігання та поводження з пробами»;

- ДСТУ ISO 5667-10:2005 «Відбирання проб. Частина 10. Настанови щодо відбирання проб стічних вод»;

- КНД 211.1.0.009-94 «Гідросфера. Відбір проб для визначення складу і властивостей стічних та технологічних вод»;

- КНД 211.1.4.017-95 - КНД 211.1.4.043-95 (методики визначення складу, властивостей і забруднюючих речовин у стічних водах), Київ, 1997;

- РНД 01-05-2002 - РНД 27-05-2002 (збірник виконання вимірювань показників забрудненості в стічних водах), Київ, 2004.

3. ПОРЯДОК КОНТРОЛЮ ЗА СКИДОМ СТІЧНИХ ВОД ДО СИСТЕМ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОВІДВЕДЕННЯ

Контроль складу і властивостей стічних вод, що скидаються до систем централізованого водовідведення повинен систематично виконуватись споживачем безпосередньо або шляхом залучення інших уповноважених лабораторій на право виконання вимірювань показників якості стічних вод відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність». Інформація щодо складу стічних вод, які поступають до систем централізованого водовідведення, повинна надаватися виробнику за підписом і печаткою керівника споживача. Перелік показників контролю, а також періодичність надання інформації споживачем щодо складу стічних вод, які скидаються до систем централізованого водовідведення, визначено у Додатку 4 до цих Правил.

Виробник повинен контролювати якість скидання стічних вод споживачів до системи централізованого водовідведення шляхом відбору з контрольного колодязя **контрольної проби**. Цей контроль проводиться раптового (в будь-який час доби), без узгодження зі споживачем заздалегідь з метою забезпечення приймання та очищення стічних вод споживачів на каналізаційних очисних спорудах до встановлених нормативних вимог.

Перелік показників контролю встановлюється виробником згідно дозволу на спеціальне водокористування та додатковими показниками, характерними для окремих галузей промисловості. Частота контрольних відборів проб залежить від якості та обсягів стічних вод споживача та затверджується керівником виробника. Для споживачів, які мають стабільний склад стічних вод, що підтверджується результатами спостережень протягом декількох років, виробник може здійснювати лабораторний контроль за скороченою схемою.

Цими Правилами передбачено відбір арбітражної проби. **Арбітражна проба** – частина контрольної проби, аналіз якої здійснюється за рахунок споживача за його незгоди з результатами аналізу контрольної проби, що проводив виробник.

Відбір арбітражної проби проводиться виробником у присутності споживача одночасно при відборі контрольної проби з контрольного колодязя, яка поділяється при постійному перемішуванні на дві паралельні проби: контрольну та **арбітражну**.

Аналіз контрольної проби проводить виробник.

Арбітражна проба пломбується або опечатується представником виробника, що фіксується у акті відбору проби, а також складається акт передачі-прийому пломбованої проби до незалежної лабораторії. Аналіз арбітражної проби повинен виконуватися у незалежній лабораторії, що здійснює свою діяльність у галузі контролю якості стічних вод відповідно до вимог закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність». При відмові споживача від відбору арбітражної проби, виробник робить відповідний запис в акті відбору проб.

Контрольна проба аналізується виробником відразу після відбору, а її частина – арбітражна проба, після консервування згідно з Додатком 1 до цієї Методики відбору проб, знаходиться у споживача. При аналізуванні контрольної та арбітражної проб необхідно виконувати вимоги щодо консервування та допустимих строків зберігання згідно з Додатком 1 до цієї Методики відбору проб.

Результати вимірювань показників якості стічних вод фіксуються у робочих журналах як виробників так і незалежних лабораторій та зберігаються безстроково. За потреби оформлюються протоколи результатів дослідження згідно з Додатком 2 цієї Методики відбору проб.

Якщо споживач не згоден з отриманими від виробника у 5-денний термін результатами, він організує доставку арбітражної проби у незалежну лабораторію на дослідження.

Результати аналізу стічних вод, що виконані незалежною лабораторією, разом з копією акта прийому пломбованих проб повинні бути передані споживачем до виробника в десятиденний термін з моменту відбору проб.

У разі отримання значних розходжень результатів паралельних вимірювань показників якості стічних вод, при наступному відборі контрольних та арбітражних проб, відбір, транспортування та аналіз арбітражних проб повинен виконуватися у присутності компетентного спеціаліста виробника.

Компетентний представник споживача може бути присутній при відборі, транспортуванні та аналізуванні контрольної проби виробником.

Строки, умови зберігання, обсяги контрольних та арбітражних проб повинні відповідати нормативним вимогам, встановленим у відповідних методиках визначення

конкретних показників складу стічних вод та нормативних документах: КНД 211.1.0.009-94, ДСТУ ISO 5667 ч.2,3,10 згідно з Додатком 1 до цієї Методики відбору проб.

У випадках звернення споживачів до виробника з проханням додаткового контролю якості стічних вод, що скидаються до систем централізованого водовідведення, відбір проб і виконання аналізу виконується за рахунок споживача.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ВІДБОРУ ПРОБ

Відбір контрольних проб стічних вод, що скидаються споживачем до систем централізованого водовідведення, здійснюється уповноваженим представником виробника в присутності представника споживача. При цьому складається акт відбору проб у 3-х примірниках, які підписують як представник виробника, так і представник споживача. Форма акта відбору проб надана у Додатку 3 до цієї Методики відбору проб.

Споживачі, які скидають стічні води до системи централізованого водовідведення або безпосередньо на каналізаційні очисні споруди виробника, повинні забезпечити можливість проведення виробником у будь-який час доби контролю за скидом стічних вод, забезпечуючи при цьому надання необхідних відомостей щодо своєї системи водовідведення, вільний доступ до неї, а також допомогу під час відбору проб стічних вод.

Уповноваженими представниками споживача під час відбору проб стічних вод з правом підпису акта відбору проб (уповноважені представники споживача) можуть бути особи, призначені відповідним документом (наказ, розпорядження, доручення).

Відмова споживача виділити уповноваженого представника для відбору проб фіксується в акті за підписом представника виробника, виробник виставляє споживачу рахунок за понаднормативний скид забруднень з коефіцієнтом кратності $K_k = 2$ за розрахунковий місяць, у якому було вчинено це порушення.

Зволікання з допуском уповноваженого представника на територію споживача (більш ніж 30 хвилин після його прибуття) або створення перешкод у відборі проб з боку представників споживача фіксується в акті за підписом представника виробника. Виробник виставляє споживачу рахунок за понаднормативний скид забруднень з коефіцієнтом кратності $K_k = 5$ за розрахунковий місяць, у якому було вчинено це порушення.

Якщо споживач відмовляється виділити уповноваженого представника для відбору проб стічних вод, зволікає з допуском уповноваженого представника виробника на територію споживача (більш ніж 30 хвилин після його прибуття) або створює перешкоди у відборі проб, виробник направляє споживачу на електронну пошту лист із зазначенням точного часу і дати, конкретних порушень з боку споживача.

Якщо через 30 хв. з моменту відправлення листа на електронну пошту споживача останній не усунув порушення та відбір проб стічних вод неможливий, виробник повторно направляє на електронну пошту споживача лист із зазначенням точного часу і дати, а також виставлення споживачу рахунку за понаднормативний скид забруднень з відповідним коефіцієнтом кратності ($K_k = 2$ або $K_k = 5$) за розрахунковий місяць, у якому було вчинено це порушення.

При цьому у виробника повинні залишитися факти, що підтверджують відправку на електронну пошту споживача листів (скріншот екрану). На скріншоті має бути зазначено: дата і час відправлення, електронна пошта на яку відправлено лист і текст самого листа.

У випадку виявлення (на підставі візуальної оцінки або нехарактерного запаху) аварійних залпових скидів стічних вод, що надходять на каналізаційні очисні споруди або перекачуючі каналізаційні насосні станції виробника, обслуговуючий персонал споруд оперативно передає дану інформацію адміністрації виробника для організації відбору проб.

Відбір проб повинен виконуватись на всіх насосних станціях, стічні води яких поступають на очисні споруди, і далі у споживачів, стічні води яких поступають на каналізаційні насосні станції, де було зафіксовано залповий скид. При цьому оформлюється протокол виявлення залпового скиду, де вказується час початку залпового скиду, який підписують два представники виробника, а також акт відбору проб у споживача згідно до вимог чинної Методики відбору проб.

Припинення залпового скиду повинно підтверджуватись протоколом результатів аналізу уповноваженої лабораторії на право виконання вимірювань показників якості стічних вод відповідно до вимог Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» без перевищення допустимих концентрацій.

Усі лабораторні дослідження за фактами залпових скидів, що виявляються, повинні виконуватись за рахунок споживачів.

5. МІСЦЯ ВІДБОРУ ПРОБ

З метою визначення складу стічних вод споживачів, що відводяться до системи централізованого водовідведення, виробником виконується відбір контрольних проб з контрольних колодязів, що знаходяться на каналізаційних випусках споживача безпосередньо перед приєднанням до каналізаційного колектора виробника, або в іншому місці за погодженням з виробником з вільним доступом виробника до такого колодязя.

Контрольні колодязі мають бути зазначені на генплані об'єкта споживача та позначені ідентифікаційними табличками (КК₁, КК₂...), на яких вказуються назва підприємства із зазначенням відстані до КК у метрах (якщо табличка не міститься безпосередньо біля КК).

Контрольні колодязі повинні бути завжди доступними для огляду та відбору проб, очищені від забруднюючих речовин.

Контрольні колодязі улаштовуються і експлуатуються споживачами згідно вимог ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація зовнішні мережі та споруди» та загальнодержавних Правил.

У випадку наявності двох і більше контрольних колодязя, споживачем надається виробнику інформація про обсяги стічних вод, що скидаються, або їх відсотковому співвідношенню індивідуально для кожного колодязя.

6. ВИДИ ТА ОБСЯГИ ПРОБ

Контрольна проба відбирається пробовідбірниками ємністю 0,5-1,0 дм³ декілька разів, з рівними інтервалами часу – 5-10 хвилин, та зливаються до однієї ємності для забезпечення їх змішання. При цьому кількість відборів не може бути менше 3-х разів. Вода у місці відбору повинна добре перемішуватися, якщо це не виконується, то проба відбирається у різних по глибині місцях.

Обсяг контрольної проби залежить від кількості та виду інгредієнтів, що визначаються, та має бути у три рази більшим за об'єм, який необхідний для одного визначення усіх показників.

Для виконання вимірювань окремих показників, у тому числі нафтопродуктів, жирів, сульфідів згідно вимог НД необхідно виконувати індивідуальний відбір та транспортування проб безпосередньо у ємності для виконання аналізу усього відібраного об'єму.

Строки, умови зберігання, обсяги контрольних та арбітражних проб повинні відповідати нормативним вимогам, встановленим у відповідних методиках визначення

конкретних показників складу стічних вод та нормативних документах: КНД 211.1.0.009-94, ДСТУ ISO 5667 ч.2,3,10 згідно з Додатком 1 до цієї Методики відбору проб.

Якщо кількісні та якісні показники стічних вод споживачів значно змінюються протягом доби, а показники концентрації забруднюючих речовин перевищують ДК, споживачі повинні встановлювати спеціальні ємності-усереднювачі та пристрої, які забезпечують рівномірний протягом доби скид стічних вод.

7. ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВІДБОРУ ПРОБ

Для відбору контрольних проб стічних вод використовують пробовідбірники, які повинні відповідати таким вимогам:

- повинні виготовлятися з матеріалів, які виключають забруднювання проби та взаємодію з її компонентами;
- не повинні змінювати склад і властивості проби через адсорбцію і леткість;
- виключити можливість забруднення сторонніми речовинами;
- зводити до мінімуму час контакту між пробною і пробовідбірником;
- мати просту конструкцію із гладкими поверхнями, щоб забезпечити легкість очищення;
- бути придатними до огляду перед відбором проб на предмет наявності сторонніх забруднень;
- бути стійкими до критичних температур, до поломки.

Найпростішим обладнанням для відбору проб є посудина з нержавіючої сталі, скляна або пластмасова пляшка з широким горлом ємністю 0,5-1,0 дм³, які відповідають вищезазначеним вимогам.

Допускаються автоматичні пристрої для відбору проб різноманітної конструкції, які встановлюються з ініціативи споживача та за його кошти.

Відібрані проби для зберігання та транспортування поміщають в посуд, який повинен відповідати наступним вимогам:

- не бути причиною забруднення проби;
- не адсорбувати компоненти, які потрібно визначати;
- не реагувати із конкретними елементами проби.

Проби, відібрані з метою визначення фізичних та хімічних параметрів, поміщають у посуд, виготовлений з хімічно стійких матеріалів (поліетилен, скло, боросілікатне скло), який надійно закривається пробками. Посуд із різьбовими ковпачками повинен бути обладнаний пробками з інертної пластмаси, скляний – пришліфованими скляними пробками. Для запобігання розхитування пробки, яке могло б призвести до розливання та забруднення проби, при транспортуванні використовують ящики з кришками.

Посуд для зберігання проб треба старанно очищати, щоб звести до мінімуму можливе забруднювання проби, спосіб очищення залежить від речовини, що підлягає аналізуванню.

У більшості випадків нові скляні посудини треба мити водою з миючим засобом для видалення пилу та залишків пакувального матеріалу. Після цього їх промивають хромовою сумішшю, декілька раз споліскують водопровідною, а потім дистильованою або деіонізованою водою.

Поліетиленові посудини, за звичай, наповнюють розчином азотної або соляної кислоти концентрацією 1 моль/дм³, залишають вимочуватися на добу, далі промивають декілька раз водопровідною, а потім дистильованою або деіонізованою водою.

Посудини для зберігання та аналізування проб на визначення фосфатів, СПАР не можна мити мийними засобами. Не можна використовувати хромову суміш для очищення посудин на визначення сульфатів та хрому.

Посудини з пробами повинні бути чітко маркіровані, що дозволяє ідентифікувати пробу в лабораторії. Маркування повинно бути міцним, не змиватися.

Настанови щодо типів посудин, які використовують для відбирання, транспортування та зберігання проб, встановлюють відповідним методиками щодо аналітичної процедури та КНД 211.1.0.009-94, ДСТУ ISO 5667 ч.2,3,10.

8. ТЕХНІКА ВІДБОРУ ПРОБ

Перед виїздом на відбір проб пробовідбірник повинен перевірити наявність бланків активів відбору проб (Додаток 3 до цієї Методики відбору проб), необхідного для відбору проб обладнання та його придатність до використання. При перевірці обладнання необхідно переконатися:

- у відсутності глибоких подряпин, ознак зношуваності, чистоті пробовідбірників, лійок;
- у відсутності ознак зношуваності та належності кріплень мотузки, ланцюга, ручки обладнання для відбору проб;
- у наявності необхідної кількості корзин, ящиків для пересування проб, у відсутності їх пошкоджень та ознак зношуваності;
- у тому, що ємності для транспортування проб не пошкодженні, закриті кришками та забезпечена їх максимальна чистота;
- слід промити все обладнання для відбору проб: ємності для проб, прилад для відбирання проб, а також останній метр мотузки, ланцюга або ручки обладнання для відбирання проб стічної води, при необхідності обробити їх дезінфікуючою сумішшю. Необхідно простежити, щоб не відбулося повторного забруднення цієї частини мотузки, наприклад, при контакті з землею.

При заповненні посуду пробкою слід запобігати сильному перемішуванню, розриву струменя або захоплення повітря пробкою. Необхідно заповнювати посудину до самого верху і закривати її пробкою так, щоб не залишалося місця для повітря над пробкою. Це обмежує можливість змішування проби з повітрям при транспортуванні і унеможливорює деякі зміни складу проби.

Відбір проб води для визначення нафтопродуктів, жирів та масел повинен проводитися сухими скляними широкогорлими банками з притертою пробкою шляхом одноразового наповнення без переливу. При цьому банки для відбору проб ретельно ополіскують розчинником, що використовується при екстракції згідно методики виконання вимірювання. Ці ж банки з відібраною пробкою доставляються в лабораторію, при виконанні аналізу відібраний об'єм проби використовується повністю.

Особливу увагу звертають на правильність відбору проб при вимірюванні сірководню. Кожну таку пробу відбирають в окремий посуд ємністю 250-500 см³, в який заздалегідь додають 1-2 см³ натрію гідроксиду або 6-10 см³ розчину ацетату кадмію. Пробу води наливають під пробку, щоб у ємності не залишалося бульбашок повітря.

9. РЕЄСТРАЦІЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ТРАНСПОРТУВАННЯ ПРОБ

Відібрана проба повинна з достатньою повнотою репрезентувати показники складу та властивостей стічних вод на момент її відбору та своєчасно буди доставлена у лабораторію.

Посудини, що містять проби, треба маркувати у ясній і зрозумілій формі для того, щоб сприяти ідентифікації у лабораторії без виникнення різночитань.

На відібрану пробу (проби) складається супровідний документ (акт, паспорт), наведений у Додатку 3 до цієї Методики відбору проб, в якому має бути наведена така інформація:

- назва та адреса споживача;
- розташування контрольного колодязя для відбору проб;
- дата, час відбирання;
- мета відбору;
- маркування посудини у ясній і зрозумілій формі (без виникнення різночитань), маркування повинно бути міцним, не змиватися;
- вид проби (контрольна проба);
- спосіб відбору (ручний, автоматичний);
- дані про обробку проби (фільтрування, відстоювання, консервування тощо);
- візуальна, органолептична характеристика проби;
- умови транспортування проби;
- відомості про осіб, які проводили відбір проби (посада, ім'я та прізвище представників виробника та споживача).

Строки, умови зберігання, обсяги контрольних та арбітражних проб повинні відповідати нормативним вимогам, встановленим у відповідних методиках визначення конкретних показників складу стічних вод та нормативних документах: КНД 211.1.0.009-94, ДСТУ ISO 5667 ч.2,3,10. Зведена інформація щодо вибору проб, способів зберігання та консервування стічних проб наведені у Додатку 1 до цієї Методики відбору проб.

Зберігання проб припустиме лише у випадку неможливості проведення аналізу відразу після відбору. При цьому необхідно враховувати можливі зміни у складі та властивостях проби.

Пробу треба транспортувати та зберігати при температурі від 2 до 5°C у відносно короткий строк до початку аналізування.

Для збільшення строку зберігання проби її консервують, додаючи хімікати безпосередньо після відбирання проби або в порожній посуд, враховуючи такі вимоги:

- консерванти даного компоненту або групи компонентів не повинні перешкоджати визначенню інших показників;
- конкретні засоби консервування та строки зберігання проби приймають у відповідності з методиками виконання вимірювань.

Пропонують різні хімічні компоненти, які у необхідних концентраціях додають у пробу. Найчастіше у якості консервантів використовують кислоти та розчини лугів. Бажано додавати достатньо концентровані розчини консервантів у невеликих об'ємах. Це дозволяє в більшості випадків не брати до уваги ступінь розведення проби під час розрахунку результатів аналізування.

Велика увага повинна приділятися транспортуванню порожньої тари для проб до міста відбору та наповненої, яка направляється до лабораторії.

Посуд, у якому зберігають відібрані проби, треба захищати і закривати так, щоб не погіршувався їх вміст та не відбувалася втрата її частини під час транспортування. Посуд пакують у тару, яка охороняє його від руйнації та від можливих зовнішніх забруднень, а також сама не повинна бути джерелом забруднення. Тара для транспортування може виготовлятися з пластмаси, дерева, пінопласту, картону та повинна мати перегородки. Кришки ящиків не повинні впливати на пробки посуду з пробами.

Проби транспортують службовим автотранспортом з метою забезпечення безпечної та своєчасної доставки проб у лабораторію, виконання негайного охолодження проби за допомогою холодильної камери.

10. ОХОРОНА ПРАЦІ ПРИ ВІДБОРІ ПРОБ

Персонал виробника та представники споживача згідно із законодавством України зобов'язані знати та виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці, правила поводження з засобами відбору проб, вміти користуватися засобами індивідуального захисту.

До відбору проб допускається персонал, який має документально підтверджені повноваження (службове посвідчення, наряд) та пройшов інструктаж з охорони праці при відборі проб стічних вод.

Персонал, який допускається до відбору проб, повинен вміти надавати першу медичну допомогу при травмах, отруєннях.

Перед відбором проб персонал повинен ознайомитися з особливостями устрою контрольного колодязя, із можливими небезпечними факторами, що можуть виникнути при контролі.

Місця, призначені для відбору проб, повинні бути доступними. Якщо шлях до контрольного колодязя захищений сторонніми предметами, засипаний снігом або ґрунтом, заболочений або підтоплений, персонал повинен вимагати від відповідальних осіб споживача забезпечити вільний доступ до місця відбору проб.

Відбір контрольних проб виробником повинен виконуватися у присутності уповноваженого представника споживача. Проведення відбору при відсутності уповноваженого представника споживача може здійснюватися групою працівників виробника щонайменше з двох осіб, які забезпечені засобами індивідуального захисту, засобами страхування та рятування. Перед відбором проб необхідно провести вентиляцію контрольного колодязя протягом 30 хв.

Контрольна проба стічної води звичайно відбирається уручну за допомогою пробовідбірника, опущеного в контрольний колодязь та витягнутого після наповнення за допомогою мотузки, ланцюга або ручки обладнання для відбирання проб. При цьому безпосереднє опущення працівників у колодязь не допускається.

При відборі стічних вод необхідно пам'ятати, що конкретні консерванти, що додаються у пробу (луги, кислоти, хлороформ та інші) треба використовувати обережно, беручи до уваги їх негативний вплив на здоров'я. Персонал треба інформувати про можливу небезпечність і заходи індивідуального захисту від них.

При виявленні порушень, які зменшують безпеку праці при контрольному відборі проб виробником складається акт про неможливість відбору з визначенням терміну усунення порушень. Відбір проб у цьому випадку може здійснюватись лише після виконання споживачем заходів, необхідних для створення безпечних умов праці персоналу. Споживач повинен повідомити виробника про вжиті заходи.

Додаток 1

до Методики відбору проб

Інформація щодо об'ємів, строків та умов зберігання, способів консервування проб стічних вод

Показники	Тип посудини	Строки зберігання проб при $t = 2 \div 5\text{ }^{\circ}\text{C}$ без консервування	Рекомендований об'єм проби*	Спосіб консервування, строки зберігання проб при $t = 2 \div 5\text{ }^{\circ}\text{C}$	Рекомендований об'єм проби*
Амоній-іони, нітрити, нітрати, рН, залежні речовини, БСК ₅ , сухий залишок, хлориди, сульфати, хром (VI)	пластики або скло	амоній-іони – у день відбору; нітрити – у день відбору; нітрати – у день відбору; рН – не > 24 годин; залежні речовини – не > 24 годин; БСК ₅ – не > 24 годин; сухий залишок – не > 24 годин; хлориди – 1 місяць; сульфати – 1 тиждень; хром (VI) – не > 24 годин.	3,0 – 5,0 дм ³ заповнити посудину до самого верху	NH ₄ ⁺ – 1 см ³ H ₂ SO ₄ на 1 дм ³ проби, не > 48 годин; NO ₂ ⁻ – 1 см ³ H ₂ SO ₄ на 1 дм ³ проби, не > 24 годин; NO ₃ ⁻ – 1 см ³ H ₂ SO ₄ на 1 дм ³ проби, не > 48 годин; Консервування показників: рН, залежні речовини, БСК ₅ , сухий залишок, хлориди, сульфати, хром (VI) не передбачено	1,0 – 1,5 дм ³
ХСК, фосфати, СПАР, феноли	скло	ХСК – не > 24 годин; фосфати – не > 24 годин; АПАР – у день відбору; феноли – у день відбору.	0,5 – 3,0 дм ³ заповнити посудину до самого верху	ХСК – 1 см ³ H ₂ SO ₄ на 1 дм ³ проби, не > 5 діб, PO ₄ ³⁻ – 2–4 см ³ хлороформу на 1 дм ³ фільтрованої проби, не > 3 діб, СПАР – 2 см ³ хлороформу на 1 дм ³ , не > 7 діб Феноли – 4 г NaOH на 1 дм ³ , не > 3 діб	не < 0,5 дм ³ не < 0,2 дм ³ 0,5 – 1,0 дм ³ 1,0 – 2,0 дм ³
Залізо загальне	пластики	відбір без консервування не допускається		Fe – 2,0 см ³ HCl (або 2,5 см ³ HNO ₃) на 100 см ³ , не > 1 місяця	0,1 – 0,25 дм ³
Цинк, мідь, хром загальний				Zn, Cu, Cr – 5 см ³ HNO ₃ на 1 дм ³ , не > 1 місяця	не < 1,0 дм ³
Нафтопродукти	скло з широким горлом, промити розчинником що використовують для екстракції	у день відбору	3 – 3,5 дм ³ одноразовим наповненням без переливу	Консервування нафтопродуктів не передбачено	
Жири та масла	скло промити розчинником що використовують для екстракції	не > 24 години	1 – 3 дм ³ (залежно від змісту) одноразовим наповненням без переливу	Консервування жирів та масел не передбачено	
Сірководень (сульфіди)	пластики або скло відомого об'єму	відбір без консервування не допускається		Фіксація на місці відбору розчином натрію гідроксиду (або ацетату кадмію). Заповнювати повністю виключаючи попадання повітря.	0,25 – 0,5 дм ³ одноразовим наповненням під пробку

* – Об'єм проби води визначається в залежності від кількості показників.

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КОМПАНІЯ «ВОДА ДОНБАСУ»
ВОЛНОВАСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ
ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІОННОГО ГОСПОДАРСТВА

Адреса лабораторії: _____

Свідоцтво про атестацію № _____

ПРОТОКОЛ № _____
результатів досліджень стічної води
від « _____ » _____ 20__ р.

Пункт відбору проби: _____
(з вказівкою адреси)

Місце відбору проби: _____

Дата та час відбору проби: _____

Дата та час доставки проби: _____

Дата виконання аналізу: початок: _____

закінчення: _____

Назва показників	Од. виміру	Результати досліджень
Шифр проби		
Водородний показник	од. рН	
Завислі речовини	мг/дм ³	
БСК ₅	мг/дм ³	
ХСК	мг/дм ³	
Азот амонійний	мг/дм ³	
Нітроти	мг/дм ³	
Нітрати	мг/дм ³	
Сухий залишок	мг/дм ³	
Сульфати	мг/дм ³	
Хлориди	мг/дм ³	
Фосфати	мг/дм ³	
Залізо загальне	мг/дм ³	
Хром (III)	мг/дм ³	
Хром (IV)	мг/дм ³	
Цинк	мг/дм ³	
Мідь	мг/дм ³	
СПАР	мг/дм ³	
Феноли	мг/дм ³	
Нафтопродукти	мг/дм ³	
Жири	мг/дм ³	
Сульфід	мг/дм ³	

Дослідження виконували: _____

Начальник хіміко-бактеріологічної лабораторії _____

Примічання:

* - реєстраційний номер в зведеному журналі.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «КОМПАНІЯ «ВОДА ДОНБАСУ»

ВОЛНОВАСЬКЕ ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ ВОДОПРОВОДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА

Акт № _____
відбору проб стічних вод споживача

Найменування споживача: _____
(з вказівкою адреси)

Місце відбору проби: _____

Дата та час відбору: _____

Вид проби: контрольна (усереднена).

Мета відбору: лабораторні дослідження якості води.

Маркування проби	Показники контролю	Характеристика тари	Обсяг проби (л)	Відомості про консервацію проби

Візуальна, органолептична характеристика проби: _____

Умови транспортування проби: _____

ПРОБА ВІДБРАНА:

Представником ВУВКГ _____
(посада, П.І.Б.)

(підпис)

у присутності уповноваженого
представника споживача _____
(посада, П.І.Б.)

(підпис)

Контрольна проба доставлена для виконання досліджень в лабораторію _____

(дата і час доставки)

Арбітражна проба _____

(ВУВКГ, підприємство, незалежна організація, дата і час доставки, підпис особи що доставила пробу)

Акт складено у _____ примірниках.